

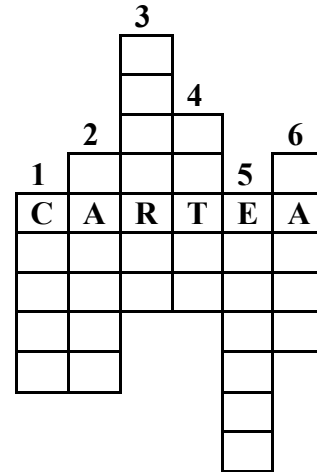
CARTEA – OBIECT CULTURAL

Cartea – formă și conținut

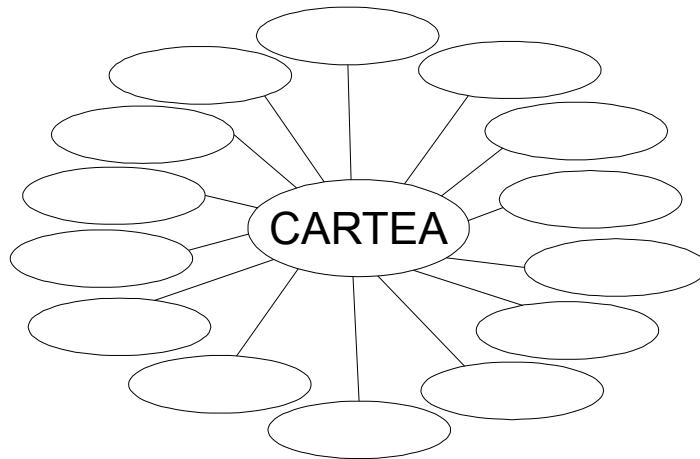
1. Descoperă, consultând **Dicționarul explicativ al limbii române**, trei sensuri diferite ale cuvântului **carte**.

2. Amintește-ți care este structura cărții și notează în căsuțele libere partea corespunzătoare definiției date:

1. În stânga cărții, unde se leagă foile.
2. Fiecare parte a unei foi.
3. Înveliș protector al cărții.
4. Cel care creează o carte.
5. Instituția în care se elaborează cărți.
6. Listă care cuprinde temele tratate într-o carte.



3. Completează acum căsuțele de mai jos cu alte elemente componente ale unei cărți, pe lângă cele descoperite la exercițiul 2.



4. Unește prin săgeți autorii cu titlurile operelor citate în coloana din dreapta:

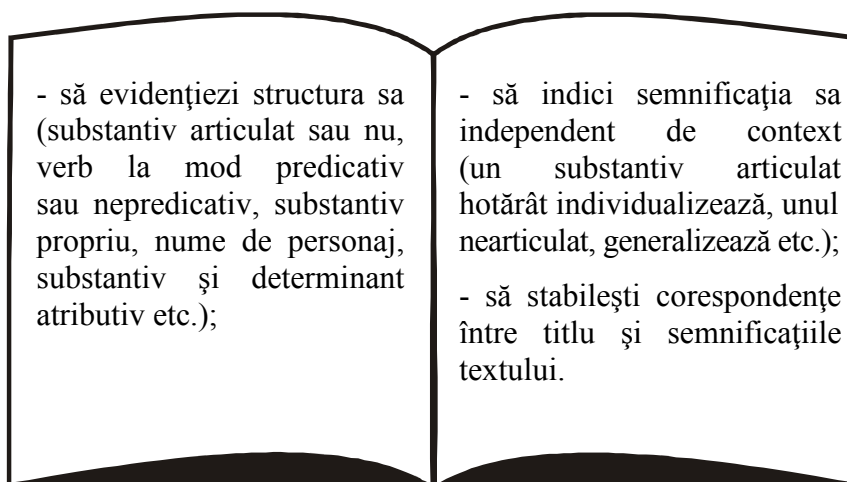
- | | |
|-------------------|---------------------------------|
| Ion Creangă | Gândăcelul |
| Mihai Eminescu | Balada unui greier mic |
| Gellu Naum | Călin (file din poveste) |
| I. L. Caragiale | Cărțile cu Apolodor |
| Emil Gârleanu | Două loturi |
| George Topîrceanu | Povestea unui om leneș |
| George Coșbuc | Pașa Hassan |
| | Dan, căpitan de plai |
| | Baltagul |

5. Analizează titlurile de la exercițiul anterior și spune care poate fi structura unui titlu (din ce cuvinte poate fi alcătuit).

Există în literatura română un roman al cărui titlu este o singură literă: **F**.
El a fost scris de D. R. Popescu.
Autorul stabilește o legătură între titlu și conținutul operei.

6. Alege una dintre operele citate la exercițiul 2 (și studiată în anii anteriori) și comentează titlul, prin raportare la întregul conținut.

Când comentezi titlul unei opere trebuie:



7. Enumeră, în ordinea preferinței, trei autori români de literatură. Spune ce te-a impresionat la fiecare dintre ei!

Nu da un răspuns formal! Poate fi un autor nestudiat, dar care te-a impresionat cu adevărat.

8. Scrie un scurt text despre rolul cărții în viața omului, folosind ca bibliografie următoarele texte:

- **Testament**, de Tudor Arghezi;
 - **Romanul adolescentului miop**, de Mircea Eliade.
- Folosește în textul redactat **note de subsol**².

² Notele de subsol sunt adnotări la un text literar sau științific, cuprinzând referințe bibliografice, informații suplimentare etc. trecute în subsolul paginii ori la sfârșitul lucrării, al capitolului (DEX).

Arta poetică

1. Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele:

„Bătăile versului am prins a deprinde
Nu din cărți, ci din horă, din danț,
Rimele, din bocete și colinde.
Din doinele seara cântate pe șanț. [...]
Însemnam cu uimire pe-un petic de foaie
Cum scăpăra ceru-n băltoace întors,
Cum, după munți ursuzi, după ploaie,
Fuioare de aburi s-au tors.“

(Nicolae Labiș – **Începutul**)

- Observă titlul poeziei (din ce este format și ce sugerează?).
- Rescrie din textul citat cuvinte care sugerează o acțiune, o stare specifică unui început.
- Descoperă figurile de stil din primele patru versuri citate.
- Comentează versul „Însemnam **cu uimire pe-un petic de foaie**“, evidențiază semnificația cuvântului marcat, reprezentând o condiție esențială a actului de creație.
- Indică rima ultimelor patru versuri.
- Care este, potrivit versurilor citate, sursa de inspirație a unui poet?
- Ce sugerează sintagma „Nu din cărți“? Sugerează scriitorul o excludere a cărții, sau este vorba de faptul că orice carte își trage seva din viață, despre faptul că învățătura este armă pentru viață?

În poezia citată scriitorul își exprimă concepția despre artă, despre „nașterea“ sau „facerea“ poeziei. O astfel de poezie se numește **artă poetică**.

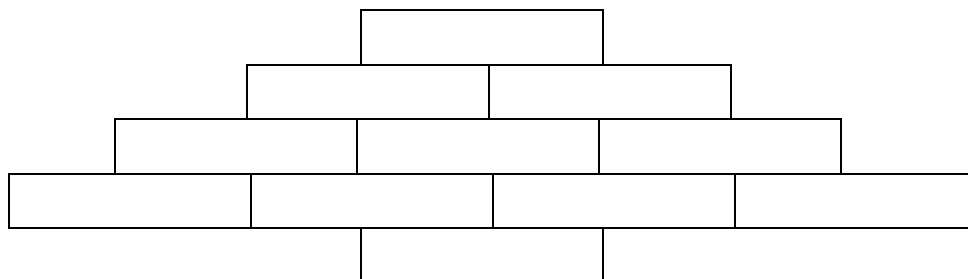
2 Comentează, pornind de la semnificația textului-suport, fragmentul de mai jos:

„Diferența dintre școală și viață? În școală înveți o lecție, apoi dai un test. În viață ai de dat un test care te învață o lecție.“ (Tom Bodett)

3. Cvintetul este o poezie alcătuită din cinci versuri. Alcătuieste un cvintet despre **scriitor** în care:

- primul vers să fie substantivul – titlu (sau un sinonim, o metaforă);
- al doilea vers să fie alcătuit din două adjective care-l caracterizează;
- al treilea vers să fie alcătuit din trei verbe la gerunziu ce exprimă acțiunile sale;
- al patrulea vers să fie un enunț alcătuit din patru cuvinte exprimând opinia ta / aprecierea / sentimentul față de subiect;
- al cincilea vers să fie un cuvânt care exprimă esența temei / subiectului.

Scriitorul



Îți recomand să citești și alte opere în care apare ideea de carte, de scriitor, de creator și concepția despre actul de creație:

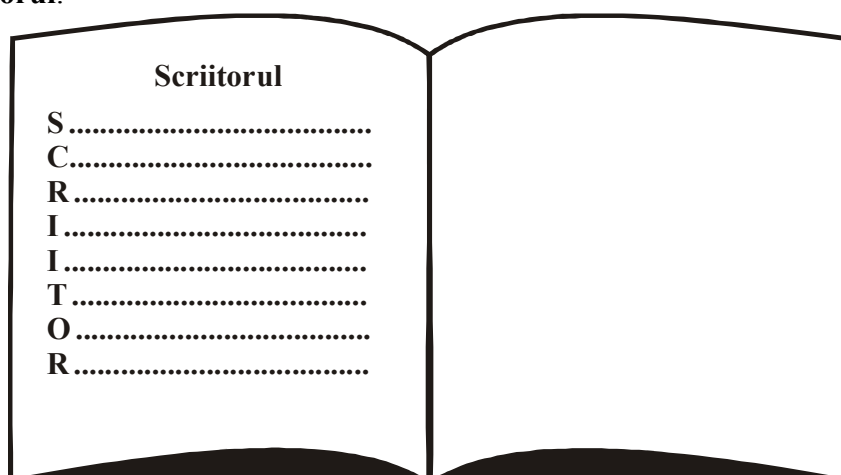
- ✓ Tudor Arghezi – **Testament**
- ✓ Mihai Eminescu – **Criticilor mei**
- ✓ Nichita Stănescu – **Poezia**

4. Alcătuieste un scurt eseu despre rolul scriitorului pentru cultura unui popor, sprijinindu-te pe cele studiate și pornind de la următorul citat:

„Talentul este duhul unui neam care se adună în niște indivizi. Dacă ei nu duc la capăt ceea ce au primit, dacă nu dau înapoi neamului opere valoroase, atunci înseamnă că nu au fost demni de această frumoasă și aleasă povară pe care au primit-o de la Dumnezeu ...”

(Pr. Iustin Pârveu – **Daruri duhovnicești**)


5. Alcătuieste un **acrostih** (poezie sau strofă în care literele inițiale ale versurilor, citite vertical, alcătuiesc un cuvânt sau o propoziție) cu titlul: **Scriitorul**.




TEXTUL NONLITERAR

Anunțul publicitar. Articolul de ziar / de revistă

1. Indică trăsăturile anunțului publicitar, descoperite în textele de mai jos:

a)  ADEVĂRUL Holding angajează VĂNZĂTORI PRESĂ pentru București, zona Șoseaua Pipera -Tunari. Cei interesați sunt rugați să trimită CV-urile, până la data de 10 Iunie 2010, la adresa de email: hr@adevarulholding.ro, la numărul de fax: 021/407.76.01, sau la sediul Adevărul Holding din Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, București. Pentru detalii suplimentare ne puteți contacta la numărul de telefon: 0730.660.586.

(Ziarul Adevărul)

b)  „CITEȘTE CU MINE!“
Blocul Național Sindical, împreună cu Policy Center & Roma Minorities au inițiat campania „Citește cu mine”, eveniment care se va desfășura în toată țara, pe parcursul anului școlar 2008-2009. Scopul acestei campanii este de a-i ajuta pe copiii din medii defavorizate să descopere plăcerea cititului și dragostea față de cărți și de cunoaștere.
Printre partenerii acestui eveniment, se numără și Editura CD PRESS.
Pentru mai multe informații accesați site-ul www.citescumine.ro

c)  Festivalul de muzică pentru copii CONTRAPUNCT
În perioada 17-19 octombrie va avea loc în București, la Palatul Național al Copiilor (Sala Mare), cea de-a patra ediție a festivalului de muzică pentru copii, „Contrapunct”.

(Revista Terra Magazin)

2. Corectează textele de mai jos și spune care sunt greșelile depistate:

- „Firmă instalații / construcții angajează secretar(ă) fără experiență pentru formare profesională.”
- „Acoperișuri specialiști execută urgent și la comandă din tablă zincată / lîndab jgheaburi burlane, vopsit tablă, acoperiș, dulgherie și mici reparații.”
- Medgidia vînd teren 4 ha, negociabil în vecinătatea autostrăzii.”

(Ziarul Adevărul)

3. Realizează câte un anunț publicitar pentru următoarele situații:

- dorești să vinzi colecția de elefanți / colecția de bibelouri a bunicii;
- realizezi reclama pentru sala de distracții Carusel, din Botoșani, care se va deschide pe 20 mai 2014;
- oferi loc de cazare pentru un licean / o liceană, la mansarda casei tale, din București, Aleea Înserării, numărul 7.

TEXTUL LITERAR CULT

Genul dramatic

Trăsăturile textului dramatic

Citește cu atenție textul:

„Actul I

Scena 3

Chirița, Guliță, Șarl, Safta, Ion (Ion vine alergând dintre culisele din dreapta. Ceilalți ies din casă și se cobor din cerdac).

Guliță: *Cine mă cheamă?...Nineaca!*

Safta: *Ce este? ... Ce este?*

Șarl: *Qui diable?... Ah, madame!...*

Ion: *Aud, cucoană...Iaca ia...*

Chirița: *Da veniți azi de mă coborâți de pe cal...Ce, Doamne iartă-mă!...Ați adormit cu toții?*

(Ion se pune dinaintea calului și-l apucă de zăbale ca să-l ție. Ceilalți se adun împrejurul Chiriței)

Guliță: *Ba nu, nineacă...dar învățam «Telemac» cu monsiu Dascalu.*

Safta: *Și eu făceam dulceți în cămară, cumnățâcă.*

Ion: *Și eu...*

Chirița: *Taci din gură...că ești încă cu ochii plini de somn...Țâne calu!*

Șarl (apropiindu-se de Chirița): *Madam cocoana...sari in brați a me.*

Chirița (cochetând): *În brațele d-tale, monsiu Șarlă?... Ești foarte galant ... însă mă tem...*

Șarl: *O! Non te tem ... că sunt vurtos.*

Chirița: *Nu de-aceea ... că și eu îs ușurică ca o pană; dar apoi ...să sar în brațele unui cavaler...nu știu de să cuvine...*

Șarl: *Dacă non vre la mine, sari la Ion... (În parte:) J'aime mieux ça.*

Chirița: *Ei,dacă vroiești numaidecât, monsiu Șarlă... ațâne-te, că sar.*

Șarl: *No...poftim...une, deux, trois.*

Chirița (sărind): *Hup!*

Șarl (în parte): *Cristi! ușuric ca un pan ... merci”.*

(Vasile Alecsandri – **Chirița în provincie**)

1. Concepute pentru a fi jucate pe scenă, operele dramatice au o structură specifică. Indică acele elemente care te fac să observi de la prima vedere că textul este o piesă de teatru.

2. Care este modul de expunere pe care se bazează textul dramatic?

NOȚIUNI DE SINTAXĂ A PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

Complementele circumstanțiale de loc, de timp, de mod (actualizare)

1. Identifică toate complementele circumstanțiale de loc, de timp și de mod din textele de mai jos:

a) „*Rumegând cocenii de pe lângă jug,*

S-a-ntrebat odată boul de la plug:

– Doamne, pe când alții huzuresc mereu,

Pentru ce eu singur să muncesc din greu?...

La-ntrebarea asta, un prelung ecou

I-a răspuns din slavă: «– Pentru că ești bou...»

(George Topîrceanu – **Întrebare și răspuns**)

b) „*Stătea pe stănoagă și se uita cu atenție pe șosea, fără grijă, fumând liniștit, întorcând din când în când capul după cineva. Într-o vreme se auziră niște lovituri puternice dinspre curtea vecinului și se întoarse mirat să vadă ce era.*”

(Marin Preda – **Moromeții**)

c) „*În momentul acela, însă, în cadrul ferestrei, ca și în cadrul unui tablou pe care l-aș fi atârnat de perete, îmi apare portretul unui bătrân cu barba albă, lungă și răsfirată spre dreapta... Rămăsesem pironit locului. Îmi dădusem seama din primul moment că apariția din fereastră n-are nimic din existența șubredă a unei fantome. În fața mea aveam o ființă adevărată, cu un trup de om ca toți oamenii, un bătrân cu figura palidă, dar mobilă (...)*”

(Ion Minulescu – **Omul cu inima de aur**)

2. Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate complementele circumstanțiale descoperite la exercițiul anterior.

3. Încercuiește variantele în care cuvântul subliniat este complement circumstanțial de loc, de timp sau de mod:

a) Pisica miaună **de sub masă**.

b) Moldova se afla **sub domnia** lui Ștefan cel Mare.

c) Școala noastră este **pe lângă spital**.

d) **Pe lângă băiat**, fata este mai scundă.

e) **După măr**, se vede prisaca.

f) Se dă în vânt **după mere**.

g) Omul se cunoaște **după fapte**.

h) A câștigat **pe meritul** său.

Concesiva. Consecutiva. Condiționala – evaluare

I. Se dau textele:

a) „Deși nu este încă locul concluziilor, întrucât intenționăm să continuăm demersul nostru (...), găsim de cuviință ca, în încheierea acestui capitol să anticipăm finalul, exprimându-ne încă o convingere.“

(Sever Ursu – **Liviu Rebreanu în dedicațiile scriitorilor**)

b) „Și-atâta e roua ce-o plânge

Câmpia, că-n palme-o poți strânge

Ca-n cupă s-o bei.“

(George Coșbuc – **Faptul zilei**)

c) „Dacă popa voia să petreacă Paștile cu preuteasa împreună, nu-i rămânea decât să câștige trei lucruri de competenie (...).“ (Ioan Slavici – **Popa Tanda**)

1. Rescrie propozițiile concesive, consecutive și condiționale din frazele de mai sus. (20p)

2. Indică elementele regente ale propozițiilor descoperite la exercițiul 1. (10p)

3. Alcătuieste fraze în care propoziția „că-n palme-o poți strânge“ să fie:

a) subiectivă; b) concesivă. (15p)

4. Formulează trei enunțuri în care să introduci cuvântul **de** cu diferite valori morfologice. (15p)

5. Continuă fraza de la subpunctul b), adăugând o propoziție cauzală. (10p)

II. Alcătuieste un scurt text, de trei-patru fraze, în care să folosești o propoziție concesivă, o propoziție consecutivă și una condițională. În text pot exista și alte tipuri de subordonate, dar tu rescrie-le pe cele cerute. (20p)

Se acordă 10 puncte din oficiu. Timp de lucru - 50 de minute.

MODELE DE TESTE PENTRU LUCRĂRILE SEMESTRIALE

SEMESTRUL I

Varianta 1

I. (48p) Citește textul și rezolvă cerințele:

„Iată lacul. Luna plină,

Poleindu-l, îl străbate;

El, aprins de-a ei lumină,

Simte-a lui singurătate.

Tremurând cu unde-n spume,

Între trestie le farmă

Și visând o-ntreagă lume

Tot nu poate să adoarmă.“ (Mihai Eminescu – **Lasă-ți lumea**)

RĂSPUNSURI

CARTEA – OBIECT CULTURAL

Cartea – formă și conținut 1. **carte** – scriere; volum; carte poștală; carte de joc. 2. 1. cotor; 2. pagină; 3. copertă; 4. autor; 5. editură; 6. tablă (de materii). 3. prefață, postfață, index, notă de subsol, erată, siglă. 4. Ion Creangă – *Povestea unui om leneș*; Mihai Eminescu – *Călin (file din poveste)*; Gellu Naum – *Cărțile cu Apolodor*; I. L. Caragiale – *Două loturi*; Emil Gârleanu – *Gândăcelul*; George Topîrceanu – *Balada unui greier mic*; George Coșbuc – *Pașa Hassan*. 5. Titlul unei opere poate fi un cuvânt, o sintagmă, chiar o propoziție. Indiferent de structură, titlul este sugestiv pentru tema abordată. 6. Titlul *Povestea unui om leneș* indică specia în care se încadrează opera (poveste) și protagonistul, **un om leneș**. Articolul nehotărât generalizează, sugerându-se că aceasta este istoria oricărui om leneș, din orice timp și loc. Titlul *Gândăcelul* este alcătuit dintr-un substantiv comun articulat hotărât, care sugerează individualizarea, unicitatea. Gândăcelul este un personaj care aspiră să-și depășească limitele, condiția de ființă obișnuită, idealurile sale fiind însă, în final, spulberate.

Arta poetică 1. Titlul opereii sugerează prin înțelesul substantivului – **începutul** – debutul, izvorul. Articolul hotărât întărește ideea că este vorba despre un moment special, decisiv. • „**am prins a deprinde**”, „**cu uimire**”; „**bătăile versului**” – metaforă; „**din cărți, ci din horă, din danț**” – enumerație; „**din bocete și colinde**” – enumerație; • Actul de creație presupune trăirea intensă, pentru că orice operă de artă este rezultatul transfigurării realității. Măsura în care trăim și înțelegem evenimentele determină calitatea creației. Opera de artă, prin urmare și scrisul, este emoție, vibrație, trăire, „uimire”; • rimă încrucișată; • sursa de inspirație a unui poet este **viața**; • Sintagma citată sugerează faptul că orice carte își are izvorul în viață. 2. Citatul dat sugerează faptul că viața este cel mai bun învățător, ea punându-te în anumite situații care trebuie rezolvate spontan, oferindu-ți astfel o lecție de viață. Am putea înțelege că viața este dură, în realitate viața este o provocare continuă, care ne dă mereu șansa de a ne autodepăși.

PREGĂTIREA TESTULUI INIȚIAL

Testul 1. A. 1. uită, iarna, prea, noastră. **2. irosită** – împrăștiată; **desparte** – separă; **obosită** – secătuită, fără vlagă; **deșarte** – goale. **3. sosită** – adjectiv provenit din verb la participiu; **noastră** – adjectiv pronominal posesiv; **4. trec** – predicat verbal; **prin încăperile** – complement circumstanțial de loc; **i** – atribut pronominal. **5.** Prima virgulă delimitează verbul la imperativ de restul textului; punctele de suspensie au rol stilistic, sugerând starea de spirit a eului liric. **B. 6.** Sentimentele dominante sunt de tristețe, elementele lexicale care le sugerează fiind: verbele **geme, pică, tace**, atribuite unor elemente ale naturii; adjectivele **irosită, părăsită**, ca determinanți ai substantivelor **frunză și pădurea**. Însuși eul liric are **vocea obosită**, fapt determinat de trecerea timpului (**Și trec...**). **7.** Verbele cu funcție de predicat din strofa a II-a sunt: **tace, cânt, trec**. Ca la sfârșitul unui spectacol, pădurea tace. Eul liric „*cu vocea obosită*” pare a fi un ecou al ultimei replici. Verbul **a cânta** pare mai degrabă un sinonim pentru **a boci**, iar trecerea prin **încăperile-i deșarte** sugerează scurgerea timpului. **8. ca un palat** – comparație; **Pădurea... tace** – personificare; **Pădurea... părăsită** – epitet personificator;